

“Trajnostno” palmovo olje povzročča izsekavanje gozdov

Rastline za biogoriva, posredne spremembe rabe zemljišč in izpusti

PREGLED | AVGUST 2010

TO JE DRUGO POROČILO IZ SERIJE O POSREDNIH SPREMEMBAH RABE ZEMLJIŠČ
IN IZPUSTIH OGLJIKA PRI RASTLINAH ZA BIOGORIVA

**Friends of
the Earth
Europe**

za ljudi | za planet | za prihodnost

**Friends of
the Earth
Europe**

Friends of the Earth Evropa izvaja kampanje za trajnostno in pravično družbo ter za varstvo okolja, združuje več kot 30 nacionalnih organizacij z več tisoč lokalnimi skupinami in je del največjega svetovnega okoljskega omrežja, Friends of the Earth International.

Ta publikacija je bila pripravljena v okviru projekta "Feeding and Fuelling Europe" s finančno podporo Evropske unije in Evropske podnebne fundacije. Za vsebino tega dokumenta so izključno odgovorni Friends of the Earth Evropa in Friends of the Earth Madžarska in ne odraža stališč zgoraj omenjenih financerjev. Evropska unija in Evropska podnebna fundacija nista odgovorni za morebitno uporabo informacij iz tega dokumenta.

Napisala: Hannah Griffiths

Uredila: Helen Burley

Prevod in slovenska izdaja: Inštitut za trajnostni razvoj, september 2010

Oblikovanje:
onehemisphere, Sweden
our@onehemisphere.se
www.onehemisphere.se

Tisk: www.beelzepub.com

Slika na naslovnici:
Izsekavanje tropskih deževnih gozdov v Maleziji.
© Omar Ariff.

Na voljo na:
slovensko: www.itr.si
original: www.foeeurope.org

Publikacija je bila natisnjena na 100% recikliranem papirju z barvami na rastlinski osnovi.

Inštitut za trajnostni razvoj

Metelkova 6,
1000 Ljubljana, Slovenija
tel: +386 14397 465
e: info@itr.si www.itr.si

Friends of the Earth Europe

Mundo-b building, Rue d'Edimbourg 26,
1050 Bruselj, Belgija
tel: +32 2 893 1000 faks: +32 2 893 1035
e: info@foeeurope.org www.foeeurope.org

za ljudi | za planet | za prihodnost

Palmovo olje

1. Uvod

Cilji Evropske unije (EU) na področju biogoriv pospešujejo povpraševanje po surovinah, kot so sladkorni trs, palmovo olje in soja. To povzroča močno povpraševanje po več kmetijskih zemljiščih. Kjer kmetijska zemljišča širijo na račun gozda, barij in drugih habitatov, bogatih z ogljikom, to povzroča znatno povečanje izpustov toplogrednih plinov iz tal in odstranjene vegetacije. Tovrstna širitev na račun naravnih habitatov je pogosto posredna, tj. kultur za pridobivanje biogoriv ne sadijo na gozdna zemljišča, temveč te izpodrivajo druge kulture ali pašnike, ki se zato širijo v gozd. Zato tega vprašanja ni možno rešiti v okviru shem certificiranja trajnostnosti, saj le-te po definiciji delujejo na ravni malih kmetij.

Znanstvene raziskave so zdaj pokazale, da izpusti zaradi posrednih sprememb rabe zemljišč (PSRZ) lahko izničijo vse prihranke izpustov toplogrednih plinov, ki bi jih lahko ustvarila uporaba biogoriv. V resnici bi bil neto učinek biogoriv lahko celo skupno povečanje izpustov.

V tej seriji poročil, ki obravnavajo tri različne verige izpodrivanja, pri Friends of the Earth ponazarjamo, kakšna je resnica o posrednih spremembah rabe zemljišč, in pojasnjujemo, kako bi politika EU glede biogoriv lahko v resnici pospeševala podnebne spremembe. To poročilo obravnava, kako povpraševanje po “trajnostnem” palmovem olju prispeva k posrednim spremembam rabe zemljišč (PSRZ). To je ponazorjeno na primeru malezijske družbe za palmovo olje Sime Darby, ki izsekava gozdove na novih zemljiščih, deloma zato, da bi zadovoljila potrebe povečanega povpraševanja po certificiranem palmovem olju za biogoriva.

2. Palmovo olje: spodbuja izsekavanje gozdov in povečuje izpuste toplogrednih plinov

Palmovo olje izdelujejo iz plodov oljnih palm, ki najbolje uspevajo v tropskih regijah. Malezija in Indonezija sta daleč največji svetovni proizvajalki, vendar tudi številne druge države v Afriki, Aziji in Latinski Ameriki odobravajo družbam gozdne koncesije za vzpostavitev novih nasadov. Nasadi oljnih palm so povzročili obsežno uničenje deževnega gozda in zaradi tega tudi ogromne izpuste toplogrednih plinov. Biodizel iz palmovega olja lahko hitro proizvede več izpustov kot navadni dizel (glej okvir 1).

Palmovo olje uporabljajo za hrano, kozmetiko in številne druge izdelke. Najdemo ga v enem od desetih izdelkov v supermarketih. Palmovo olje za namene biogoriv pa je nov trg, ki še povečuje povpraševanje po njem. Dobrodelna ActionAid ocenjuje, da bo za zadovoljitev zadanih ciljev EU za biogoriva potrebnih 2,5-3 milijona hektarjev nasadov oljne palme. Palmovo olje vedno več uporabljajo tudi kot nadomestilo za druga olja, ki jih uporabljajo za proizvodnjo biogoriv.

Po mnenju vlade Združenega kraljestva bi lahko do leta 2020 45 odstotkov evropskega biodizla izhajalo iz malezijskih in indonezijskih palm, in ustvarilo dodatno povpraševanje po palmovem olju v višini približno 14 milijard litrov.¹ Raziskave kažejo, da bo za zapolnitev te vrzeli potrebnih dodatnih 1-2 milijona hektarjev nasadov oljne palme.² Trenutno je v Indoneziji 7,9 milijonov hektarjev nasadov oljne palme, v Maleziji pa 4,5 milijonov hektarjev, tako da bi to pomenilo povečanje med 28 do 40 odstotki.

Slika 1. Evropa: cilji za biogoriva povečujejo povpraševanje po certificiranem palmovem olju

Palmovo olje

Izpusti biodizla iz palmovega olja – slabše kot pri fosilnih gorivih EU trenutno pripisuje biodizlu iz palmovega olja privzeto vrednost 19 odstotkov prihranka izpustov toplogrednih plinov v primerjavi s fosilnimi gorivi. Vendar ta vrednost ne vključuje ključnih izpustov iz posrednih sprememb rabe zemljišč. Raziskava vlade Združenega kraljestva je ugotovila, da biogoriva iz palmovega olja, ob upoštevanju posrednih sprememb rabe zemljišč, proizvedejo bistveno več izpustov kot običajno dizelsko gorivo.³

Če gozd izsekajo zato, da bi naredili prostor za nasade oljne palme, so proizvedena biogoriva veliko slabša za podnebje kot običajno dizelsko gorivo – izpusti zaradi izsekavanja gozdov so tako veliki, da bi bilo potrebnih 86 – 423 let proizvodnje biogoriv, da bi se vrednosti izničile.⁴

3. Trajnostno palmovo olje in OTPO: povzročata posredne spremembe rabe zemljišč in izsekavanje gozdov

EU upa, da naraščanje povpraševanja po palmovem olju za proizvodnjo biogoriv ne bo prispevalo h krčenju gozdov, dokler palmovo olje prihaja iz “trajnostnih” virov. V praksi to pomeni palmovo olje, ki ga je potrdila Okrogla miza o trajnostnem palmovem olju (OTPO). Toda povpraševanje po “trajnostnem” palmovem olju preprosto vodi v širitev ostalih nasadov oljne palme na gozdna območja.

Kaj je OTPO? Okrogla miza o trajnostnem palmovem olju (OTPO) je bila vzpostavljena leta 2004 za “promocijo rasti in uporabe proizvodov iz trajnostnega palmovega olja s pomočjo uporabe kredibilnih svetovnih standardov in sodelovanjem zainteresiranih strani”.⁵ Palmovo olje, ki ustreza tem standardom, je certificirano s strani OTPO in se lahko prodaja kot “trajnostno”.

Palmovo olje, certificirano po OTPO, je vsekakor verjetno bolj trajnostno proizvedeno kot neoverjeno palmovo olje, vendar prostovoljni sistem certificiranja nikoli ne more zagotoviti trajnosti. OTPO je bil predmet mnogih kritik in vsebuje številne pomanjkljivosti.⁶ Ne prepoveduje niti (neposrednega) izsekavanja gozdov.

OTPO ne obravnava vprašanja spremembe rabe zemljišč. Ključni dejavnik, ki povzroča PSRZ, je povečano povpraševanje, to pa pomeni povečanje območij nasadov, kar vse preveč pogosto pomeni izsekavanje gozdov. Namesto reševanja temeljnega vprašanja povpraševanja, OTPO spodbuja povpraševanje s ponujanjem trajnostnega palmovega olja podjetjem in potrošnikom, ki sicer ne bi kupili palmovega olja.

Novo povpraševanje po palmovem olju za biogoriva podjetja, kot so Sime Darby, že spodbuja k izsekavanju gozdov za ustvarjanje novih plantaž.

Nasad oljne palme.

4. Sime Darby

Malezijsko podjetje Sime Darby samo sebe opisuje kot “največjega svetovnega proizvajalca palmovega olja” in prodaja tako OTPO-certificirano palmovo olje kot tudi neoverjeno palmovo olje.

Tabela 1. Pomembnejša statistika podjetja Sime Darby

Letna proizvodnja surovega palmovega olja	2,4 mio ton = 6% svetovne proizvodnje
Dobiček iz palmovega olja leta 2009	348 mio EUR (1.719 mio RM) ⁷
Površina nasadov oljnih palm	633.607 hektarjev v Maleziji in Indoneziji, z načrtovanimi 524.626 hektarji. V letu 2009 pridobljenih do 220.000 hektarjev v Liberiji ⁸
Število posestev z oljno palmo	208
Število mlinov za palmovo olje	65 (23 v Indoneziji, 42 v Maleziji) ¹¹
Število OTPO-certificiranih mlinov	5 (v Maleziji) ¹⁰
Količina proizvedenega certificiranega palmovega olja do danes (do novembra 2009)	209.444 ton ¹¹

Nasad oljne palme, Indonezija.

Sime Darby ima tudi 220.000 hektarjev v Liberiji.¹²

Pet od petinšestdesetih enot Sime Darby – tj. mlinov in nasadov, ki jih zalagajo – je certificiranih po OTPO. Vsi so v Maleziji. Več drugih je bilo že pregledanih in čakajo na odločitev OTPO. Na Sime Darby pravijo, da želijo biti do 2010/11 v celoti certificirani po OTPO, vendar je glede na to, da se širijo v zavarovane gozdove in so še vedno vpleteni v nerešene spore¹³ glede rabe tal, to nedosegljiv cilj. Do danes je Sime Darby proizvedel 209.444 ton¹⁴ certificiranega palmovega olja.

Sime Darby želi zaradi vse večjega povpraševanja svoje nasade še razširiti. To povzroča izsekavanje gozdov v Indoneziji – družba pa je pridobila tudi pravice do gozdnih zemljišč v Liberiji.

Ker certificirani nasadi družbe Sime Darby začenjajo dobavljati palmovo olje za biogoriva namesto za druge proizvode, je potrebno vzpostaviti nove nasade, ki ohranjajo oskrbo z drugimi proizvodi. Trg biogoriv EU in druge nove zahteve po palmovem olju so glavna spodbuda za širitev nasadov družbe Sime Darby v območja tropskega deževnega gozda v Indoneziji in Liberiji.

Očiščen šotni gozd za širitev nasadov oljne palme v Ketapangu, Indonezija.

5. Novi nasadi v Indoneziji

V Indoneziji je pokritost s tropskim deževnim gozdom največja v vsej Aziji, vendar je tu tudi stopnja izsekavanja gozdov najhitrejša na svetu. Izpusti, ki nastajajo pri izsekavanju gozdov in izsuševanju šotišč, postavljajo Indonezijo na tretje mesto največjih onesnaževalcev s toplogrednimi plini, za Kitajsko in ZDA. Več kot 2 milijona hektarjev gozdov, vključno z zavarovanimi gozdovi in rezervati, je bilo nezakonito spremenjenih v nasade oljne palme.¹⁵

6. Nasadi Sime Darby v zavarovanih gozdovih

Nasadi Sime Darby v okrožju Ketapang na zahodnem Kalimantanu v Indoneziji verjetno v bližnji prihodnosti ne bodo pridobili certifikata OTPO. Podjetje je nezakonito izsekalo zavarovan gozd (Hutan Lindung) v Ketapangu in na tem območju proizvaja palmovo olje. Hčerinska družba PT Budidaya Agro Lestari (PT BAL), v 100-odstotni lasti Sime Darby, ima za 2.600 hektarov koncesij, ki se prekrivajo z območjem zavarovanega gozda. V letu 2003 je ekipa Oddelka za gozdarstvo ugotovila, da so del tega območja izsekali brez dovoljenja. Še ena hčerinska družba – PT Sandika Nata Palma (PT SNP), tudi v celoti v lasti družbe Sime Darby, ima za 1.300 hektarov koncesij, ki se prekrivajo z območjem zavarovanega gozda. Deli tega območja so bili prav tako izsekani brez dovoljenja.

Satelitski posnetek kaže palme, posajene na zavarovanih gozdnih območjih v Ketapangu.

Palmovo olje

7. Novi nasadi v Liberiji: širitev v afriški deževni pragozd naj bi zadovoljila naraščajoče povpraševanje

*“V Aziji je čedalje težje pridobiti obdelovalna zemljišča za nasade, zato moramo za zadovoljevanje vse večjega povpraševanja nujno iskati nova območja.”*¹⁶ Dato' Seri Ahmad Zubir, predsednik in CEO družbe Sime Darby, glede pridobitve zemljišča v Liberiji.

Poleg širjenja na zahodnem Kalimantanu se Sime Darby širi tudi v Afriko. Maja 2009 je podjetje v Liberiji pridobilo 63-letno koncesijo za 220.000 hektarov nasadov oljne palme in kavčuka. Osemdeset odstotkov naložbe je namenjene za palmovo olje.¹⁷ To je približno 25 odstotkov vseh zemljišč te družbe.

Liberija je domovanje življenjsko pomembnega dela Gornjegvinejskega gozda, področja tropskega deževnega gozda, ki so ga izsekali že 85 odstotkov. Vsaj dve področji – pokrajini Gbarpolu in Bong – kjer ima Sime Darby koncesije (natančen kraj ni znan), sta trenutno zelo močno porasli z gozdom, vključno z deviškim pragozdom. Sporočili so, da bo Sime Darby postavil 18 oljnih mlinov, rastlinsko rafinerijo in tovarno za drobljenje semen.¹⁸ Družba pravi, da je začela z zasajevanjem 10.000 hektarjev zemljišč s palmovimi nasadi ter “čiščenjem zemljišča” za postavitev drevsnice.¹⁹

8. Je meja nebo? Sime Darby želi podvojiti sedanjí obseg nasadov

“Kasneje, ko se bo pojavila priložnost, bomo mogoče vzpostavili posestva v Braziliji ali v kaki drugi južnoameriški državi v bližini ekvatorja, kjer oljne palme dobro uspevajo.” Datuk Azhar Abdul Hamid, generalni direktor nasada Sdn Bhd družbe Sime Darby²⁰

Širitev Sime Darby v Liberijo je del ambicioznih načrtov družbe, da v naslednjih petih letih doseže 1 milijon hektarjev nasadov.²¹ To bi skoraj podvojilo njen trenutni obseg nasadov oljne palme in bi neizogibno vključevalo obsežno izsekavanje gozdov za pridobitev novih zemljišč. Družba Sime Darby ni edina. Druga OTPO-podjetja z nekaj certificiranimi nasadi, na primer IOI in Cargill, tudi širijo svoje delovanje na nova zemljišča, vključno na območja gozdov.

Spodaj: Semena oljne palme.
Desno: Izsekavanje zemljišč za palmovo olje v Ketapangu, Indonezija.

9. Sklepi

Cilji EU za biogoriva pospešujejo izsekavanje tropskega deževnega gozda, kot razkriva delovanje Sime Darby v Indoneziji in Liberiji. Čeprav bodo takšna podjetja verjetno lahko izpolnila merila EU za biogoriva, se bodo za to, da zadovoljijo povečano povpraševanje po palmovem olju, še naprej širila na druga območja ter tako povzročala posredne izpuste TGP. Uporaba OTPO-certificiranega palmovega olja ne bo preprečila izsekavanja gozdov, ker OTPO ne preprečuje izsekavanja in se ne ukvarja z vprašanjem spremembe rabe zemljišč. EU mora odgovarjati za izpuste zaradi dodatnega povpraševanja, ki ga povzročajo novi cilji za biogoriva.

Na Friends of the Earth pozivamo k:

- temu, da za izračun učinkov izpustov PSRZ v analizi življenjskega cikla izpustov biogoriv uporabimo stroge faktorje PSRZ, zasnovane na previdnostnem načelu;
- nujni reviziji ciljev EU za biogoriva, na osnovi ugotovitev, da se izpusti PSRZ nesorazmerno povečajo z obsegom skupnega cilja.

1 “Global and EU Biofuel Scenarios to 2020” predstavitev, Taro Hallworth, Department for Transport.
2 www.actionaid.org.uk/doc_lib/meals_per_gallon_final.pdf
3 www.ilucstudy.com/meetings.htm
4 Fargione, J. et al. Land clearing and the biofuel carbon debt. Science, Washington, 2008.
5 www.rspo.org/?q=page/9 vpogled 3. marca 2010.
6 Za primer glej www.palmoilaction.org.au/pages/sustainable.html
7 Sime Darby 2009 Annual Report
8 www.simedarby.com/downloads/pdfs/SDB/Annual_Report/Sime_Darby_AR2009.pdf
9 220.000 hektarov za oljno palmo in kavčukovec. Ni točnih števil za oljno palmo, toda od investicije 800 mio USD bo 80 % namenjenih palmovemu olju in ostanek kavčuku.
10 http://news.mongabay.com/2009/0504-liberia_palm_oil.html vpogled 1. marca 2010.
11 www.simedarby.com/Plantation.aspx vpogled 1. marca 2010.
12 www.rspo.org/?q=node/520 vpogled 1. marca 2010.
13 220.000 hektarov za oljno palmo in kavčukovec. Ni točnih števil za oljno palmo, toda od investicije 800 mio USD bo 80 % namenjenih palmovemu olju in ostanek kavčuku.
14 http://news.mongabay.com/2009/0504-liberia_palm_oil.html vpogled 1. marca 2010.
15 http://redapes.org/deforestation-palm-oil/palm-oil-the-contentious-climate-and-csr-issue-in-asia/ vpogled 7. marca 2010.
16 Do novembra 2009.http://www.rspo.org/?q=node/520 vpogled 1. marca 2010.
17 www.thejakartapost.com/news/2010/04/28/over-2-million-hectares-forests-illegally-shifted-plantations.html
18 www.simedarby.com/Sime_Darby_Cements_Liberia_Deal.aspx vpogled 28. februarja 2009.
19 http://news.mongabay.com/2009/0504-liberia_palm_oil.html vpogled 1. marca 2010.
20 www.liberianobserver.com/node/3802 vpogled 5. marca 2010.
21 www.mpoc.org.my/Sime_Darby_Q1_Profit_Down_on_Lower_CPO_Prices.aspx vpogled 5. marca 2010.
22 www.enem.com.my/V2/news/Sime_Darby_unit_eyes_more_estates_in_Africa.html vpogled 5. marca 2010.
23 http://plantation.simedarby.com/upload/SL_newsletter_6-6(L).pdf; www.theedgeproperty.com/news-views/1903-sime-darby-keen-to-acquire-more-land.html ;
24 http://kadirjasin.blogspot.com/2009/02/sime-promises-better-pr.html vpogled 5. marca 2010.

Skupine, članice Friends of the Earth Europe

Anglija, Wales in Severna Irska Friends of the Earth
Avstrija Global 2000
Belgija Les Amis de la Terre
Belgija (Flamska & Bruselj) Voor Moeder Aarde
Bolgarija Ecoglasnost
Ciper Friends of the Earth
Češka republika Hnutí Duha
Danska NOAH
Estonija Eesti Roheline Liikumine
Finska Maan Ystävät Ry
Francija Les Amis de la Terre
Gruzija Sakhartvelos Mtsvaneta Modzraoba
Hrvaška Zelena Akcija
Irska Friends of the Earth
Italija Amici della Terra
Latvija Latvian - Vides Aizsardzibas Klubs
Litva Lietuvos Zaliuju Judėjimas
Luksemburg Mouvement Ecologique
Madžarska Magyar Természetvédok Szövetsége
Makedonija Dvizhenje na Ekologistite na Makedonija
Malta Moviment għall-Ambjent
Nemčija Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland (BUND)
Nizozemska Vereniging Milieudefensie
Norveška Norges Naturvernforbund
Poljska Polski Klub Ekologiczny
Škotska Friends of the Earth Scotland
Slovaška Priatel'ia Zeme - Slovensko
Španija Amigos de la Tierra
Švedska Miljöförbundet Jordens Vänner
Švica Pro Natura
Ukrajina Zelenyi Svit

**Friends of
the Earth
Europe**

**Friends of
the Earth**
England, Wales
& Northern Ireland

Inštitut za trajnostni razvoj

Metelkova 6,
1000 Ljubljana, Slovenija
tel: +386 14397 465
e: info@itr.si www.itr.si

Friends of the Earth Europe

Mundo-b building, Rue d-Edimbourg 26,
1050 Bruselj, Belgija
tel: +32 2 893 1000 faks: +32 2 893 1035
e: info@foeeurope.org www.foeeurope.org

za ljudi | za planet | za prihodnost